

Анастасия Якова. Памет без давност.

Мария ДОБРЕВА,

Фондация "Вигория"

В дните около 1 ноември - Ден на народните будители, си спомняме с благодарност, както за будителите от миналото, така и за съвременните будители.

Анастасия Якова Тодорова е родена на 21 август 1947 г. Използвам нейната 75-годишнина, за да разкажа за тази добруджанка, която е събрала в себе си от най-добрите черти на предците си. Запознах се с нея в последните години, но определено смятам, че Добруджа трябва да се гордее с тази българка. Целият ѝ живот е изпълнен с много вяра в доброто, но и с много борбеност, за да го отстоява.

Запознанството ни започна от там, че тя е един от тези добруджанци, които открегнаха малко повече завесата на мълчанието за два силно болезнени исторически момента, свързани с „откараните“ и „таврийските българи“. Казвам „завесата на мълчанието“, защото дълго време официалната историческа наука премълчаваше трагични моменти, свързани с масово унищожение на българско население. Феноменът „откараните“ е свързан с румънските репресии през 1916-1918 г. спрямо мирно население – мъже, жени, деца, стари, по време на заточението им в Бесарабия (земи на Молдова, притежание в онези години на Румъния). Това мирно население има една единствена „вина“ – че е живяло в Южна Добруджа, окупирана от Румъния, а откараните на таврийските българи се разиграва по-късно, по време на Втората световна война и малко след нея. Корените на таврийските българи водят началото си от началото на 19 век, като резултат на руско-турските войни, които се водят в един дълъг исторически период на територията на поробена България. За да не попадне под унищожителните удари на турската войска след изтегляне на руските военни части, без да постигнат желаните резултати, част от българското население тръгна след руската войска, на север, за да търси спасение. Някои от тези българи се спират в южните или по-северните части

След представяне на книгата си „Тайните на Дунава“ в Ритуалната зала в гр. Тутракан, декември 2016 г.

на Добруджа, а други продължават още по-далече, в Бесарабия. След като Бесарабия е дадена от Великите сили на Румъния, една част от българите, недоволни от политиката на румънизация, която започва да се прилага спрямо тях, се заселва в приазовието, подтиквани и от Русия, която е искала да засели работоспособно население в тези пуустещи ветровити степи, за да ги обработва. Това са били територии, върху които се намирили кримските нугай (<https://www.youtube.com/watch?v=XwHs9k16tZY>, 12.12.2020 г., предаването „Памет без давност“ на Телевизия Евроком). Така от деветнайти век и началото на дваисти век се създава компактна диаспора на българите. Започва Втората световна война. Хитлер стига до тези земи на Украйна, и обстановката около таврийските (от Таврия, името на местността в приазовието в Украйна) българи се изостря, тъй като германците ги третират като руснаци, а руснаците ги подозират в българофилия, т.е. врагове, имайки предвид, че България е на страната на Германия. Към това се прибавя и „гладомора“. Тези факти ги подлага на двоен огън – да бъдат депортирани и използвани като работна ръка от германците или да бъдат третирани като предатели от руснаците. След дълго, изпълнено с много трудности и преめждия завръщане в Родината на една част от таврийските българи, след 1944 г. новата

власт в България (по заповед на Сталин) е принудена да върне таврийските българи, въпреки че се е знаело, че те ще бъдат третирани като предатели и наказани. Породно интелегентна, емоционално и родово свързана с тези исторически теми, Анастасия

Представяне на "Тайните на Дунава", сред българската общност в Букурещ по покана на доайена и проф. Лука Велчов-Деде, който също е автор на книги, сред които и уникалната "Букурещ отблизко" (в съавторство с Лилу Кернова-Пъцян). Март 2019 г.

Якова не може да остане безразлична към „незаслуженото наказание“, понесено от предците ѝ, станали жертва на репресии, преследване и насилствено преселване, свързано с много загуби. И се заема с нелеката задача – да остави писмена следа за хора и събития свързани с „откараните“, „преселените“ и „таврийските българи“. Така се

повяват книгите ѝ: „Тайните на Дунава“ (2016 г.); „Наказания без престъпления“ (2017 г.); „Гнездо на прелетни птици“ (2020 г.), в които описва съдбата на двата родови корена, по майчина и по бащина линия. Като се има предвид, че авторката не е историк, нейната заслуга е още по-голяма, защото успява да осветли тъмни страници от нашата история, благодарение на силата на духа си, на способността да съхранява и систематизира спомени, благодарение на нейната гражданска отговорност и силно родолюбие.

Анастасия Якова е родена в Тутракан, където живее и работи. Тя е дъщеря на таврийска българка, Дуся Кирилова Янева (по баща). Баща ѝ Яко Бонев Донков (син на известен железар в Тулча, чийто родови корени са от Еленския край) е преселник от град Тулча, Северна Добруджа. Тези две групи българи – преселници от Северна Добруджа и таврийците, са силно пострадали от историческите процеси, които протичат в периода 1940-1945 г. у нас и на световната сцена. А

Анастасия Якова с майка си на нейната 90-годишнина. Дуся Кирилова е преживяла гладомора в Украйна и преследването на таврийските българи през 1945 г.

спектор в отдел „Образование“ в Община Тутракан – отговаря за началното и предучилищно образование.

„В моят съзнателен живот съм се ръководила от два основни принципа – ИСТИНАТА И ДОБРОТО. Истината е била моя ръководно линия и в личния ми живот, и в професионалното ми развитие. В работата си понякога съм губила заради това, защото хората се страхуваха от истината, страхът дори и сега, в годините на демокрация, живее в тях.“

Още докато работи в отдел „Образование“, а след това и в Профсъюзите в гр. Тутракан, като секретар, започва да разбира, че има несъответствие между това, което е учила във връзка с полагащите изпити по политически и икономически науки и реалния живот. „Тогава започнах да пиша някои мои несъгласия в местния вестник. И разбира се, бях отхвърлена от властващите партии и за няма нищо бях наказвана“. Поредното „наказание“ я отпраща като директор на детска градина през 1989 г. Но силната по дух добруджанка превръща този „малшанс“ в трамплин за личностно развитие. Човек със щедра душа и стремеж да се развива, тя разгръща своята същност, и тези 18 години оставят ярка следа в нейния живот. „Скоро моите инспектори забелязаха по резултатите с децата добрите насоки в работата и ми предложиха да работя по програмата „Съпка по съпка“, включваща изисквания на европейската, американската, светската и българската школа

за възпитание на децата.“ Създадената благоприятна среда за развитие на децата рефлектира върху резултатите. Учителите прилагат принципите на уважение и разбиране на детската природа. Разговаряйки учтиво с децата, предлагайки им разнообразни теми за занимания и игри, контакти с природата, запознаване с различните професии, изучаване на ритуалите на различните етноси, чести изяви в града и ежегодни концерти. Всичко това зарежда децата с позитивна енергия, снижава агресивното поведение и носи удовлетворение на възпитатели и родители.

Постигайки добри резултати в работата си, А. Якова не спира да се учи и да споделя опита си. В детската градина често ѝ гостуват колеги, за да получат непосредствени познания, потопени в реалната атмосфера на възпитателен процес в предучилищна възраст. Постепенно през годините тя успява да съчетае теория и практика, да се специализира и да покрие постепенно степените за квалификация на учители. Така достига и до най-висока – Първа степен на квалификация на учители. Тя често пъти е канена, за да споделя опита си на национални и международни конференции. Публикуват докладите ѝ в Сборник на Шуменския университет (2004 г.), сборници на българо-македонски конференции в Сандански; в

на стр. 6

Браво, Цвети!

Цветелина КАЛЧЕВА

от стр. 1

октомври стартира своето участие в любителното предаване „Последният печели“

по БНТ тутраканката Цветелина Калчева. Тя посвети своето участие на юбилейния

рожден ден на баща си и със сигурност ще ѝ остане добър спомен за цял живот.

Цветелина се държа абсолютно спокойно по време на цялото предаване, показва знания и най-важното – желание за участие в таква телевизионни състезания. Прочее, това е била и една от 100-те Цветини мечти за събване.

„След приключване на моето участие се чувствам особено доволна, защото събнах една своя мечта – да участвам в телевизионно предаване – потвърди тя на финала след втория кръг. И добави, че се надява, това да е само началото на телевизионните ѝ изяви. „Ще участвам и следващия път“ – категорична бе тя.

Цветелина Калчева е омъжена, с две пораснали деца. Тя е счетоводител по образование, а понастоящем е председател на ЗК „Христо Ботев“ в Тутракан.

Да ѝ пожелаем да събда още много мечти и винаги така прекрасно да представя града и себе си навсякъде.

КАЛИНА ГРЪНЧАРОВА

Паметник на загиналите във войните ще открият в с. Гарван

На 29 октомври 2022 г. от 15:30 ч. в село Гарван, община Ситово, ще бъде открит паметник на загиналите в Балканската, Междусъюзническата, Пър-

вата и Втората световни войни. Изграждането му е финансирано от Министерството на отбраната и от Община Ситово. Паметникът е част от Регистър на военните па-

метници в област Силистра.

По покана на кметския наместник Димитър Неделчев, който е и председател на Инициативен комитет за изграждане на паметника, в събитието ще участват представители на властови институции, самодейни колективи от селото-домакин, също от Попина и Ситово, както и отец от Доростолска епархия за провеждане на традиционна панихида по православна християнска традиция.

В област Силистра има 46 паметника, посветени на войните през първата половина на 20 в. В община Ситово има два в село Попина (за Отечествената и за Балканската войни), и по един в Гарван (за Отечествената война), Ситово (паметник на загиналите във войните) и Добротица (за загинали от руско-турската война 1878 г. до Втората световна война 1945 г.).

111

